

Nr 64

Av herr Ekström i Iggesund m. fl., om utredning angående vissa
spörsmål i samband med kungörande av allmänna
val.

Åt 1955 års valutredning har enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 27 maj 1955 och den 29 augusti 1958 uppdragits att verkställa en teknisk översyn av bestämmelserna rörande allmänna val.

Utöver de för utredningen ursprungligen lämnade direktiven och därefter till densamma överlämnade skrivelser från riksdagen synes det oss angeläget att även här nedan vidrörda spörsmål bli föremål för prövning.

I lag om val till riksdagen av den 26 november 1920 stadgas beträffande valets kungörande i 56 § 5 mom. följande:

»Därefter utfärdar Konungens befallningshavande omedelbart kungörelse om valet, vilken uppläses i kyrkorna och införes i ortstidningar.

I kungörelsen skall upptagas:

- a) antalet av dem, som skola väljas inom valkretsen,
- b) dag och tider för valet,
- c) valstället för varje valdistrikt,
- d) den i 4 mom. omförmälda lista, samt
- e) erinran om rätt för väljare att i vissa fall utöva rösträtt inom riket å postanstalt samt utom riket å svensk beskickning eller svenskt konsulat.

Beträffande kungörandet enligt kommunala vallagen den 6 juni 1930 stadgas enligt § 20 i dess lydelse enligt kungörelse av den 18 december 1953 följande:

När val av landstingsmän, kommunalfullmäktige eller stadsfullmäktige skall äga rum, utfärdar länsstyrelsen därom sist nittionde dagen före valdagen kungörelse, som anslås på kommunernas anslagstavlor och införes i ortstidningar.

I kungörelsen skall upptagas:

- a) antalet av dem, som skola väljas inom varje valkrets,
- b) dag och tid för valet,
- c) valstället för varje valdistrikt, samt
- d) erinran om rätt för väljare att i vissa fall utöva rösträtt inom riket å postanstalt samt utom riket å svensk beskickning eller svenskt konsulat.

Sedan år 1950 har Kungl. Maj:t de år, varunder allmänna val ägt rum, utfärdat kungörelse om befrielse från expeditionslösen för s. k. röstkort, vilka flertalet av landets valnämnder tillstålla de röstberättigade för att dels underlätta för dessa senare att avgöra, i vilken vallokal som rösträtten får utövas, och dels medföra ett snabbare avlämnande av valsedlarna vid valförrättningen.

Det synes allvarligt böra övervägas, huruvida vallagarna i fortsättningen måste innehålla stadganden om annonsering i ortstidningar. Vi äro av den bestämda uppfattningen, att dessa kungörelser, som införas avsevärd tid före valet, läsas av ett fåtal. Kostnaderna för staten äro emellertid betydande. Enligt inhämtade uppgifter utgjorde annonskostnaderna i Gävleborgs län vid riksdagsmannavalet den 1 juni kr. 13 290 och för kommunalvalen den 21 september 1958 kr. 10 090. För hela landet torde utgiften ha uppgått till ett belopp icke understigande 1/2 milj. kronor.

Med de kommunikationsmedel som i våra dagar stå till buds i bl. a. radio och television, vilka båda ägna de allmänna valen stor uppmärksamhet, torde ingen undgå att bliva påmind om att val skola äga rum. Den ytterligare service som kommunerna åtagit sig genom att distribuera de omförmälda röstkortet borde kunna utvidgas att bliva obligatorisk. Kostnaderna för länsbyråerna för folkbokföring att framställa avtryckskort för de till övervägande del mindre valdistrikt, vilka ännu icke använt sig av systemet, torde bliva ringa, och vi äro övertygade om att kommunerna icke komma att göra invändningar mot blankettkostnaden.

Enligt vår mening bör även undersökas, huruvida det vore möjligt att använda röstkortet i förekommande fall som ansökan om röstlängdsutdrag. Sedan kortet kompletterats med påskrift och stämpel av valnämndens ordförande eller den som äger att utfärda utdrag, skulle kortet därefter kunna nyttjas som röstlängdsutdrag.

Under åberopande av vad som ovan anförts, föreslå vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en utredning med av oss anført syftemål.

Stockholm den 20 januari 1959

John Eriksson
i Bäckmora

Hans Nordgren

Sven Ekström
i Iggesund
Einar Asp